

عنوان مقاله:

مقایسه قاعده قبح عقاب بلابیان با اصل قانونی بودن مجازات

محل انتشار:

هشتمین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم انسانی، مدیریت و کارافرینی ایران (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

زهرا سعیدی نژاد - دانشجوی ارشد فقه و حقوق دانشگاه شیراز

عبداله بهمن پوری - استادیار گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه یاسوج

خلاصه مقاله:

قاعده قبح عقاب بلابیان یکی از اصول اولیه و مسلم حقوق جزایی که شرع مقدس اسلام برآن تصریح نموده و پشتوانه اصول مختلفی قرار گرفته که از قواعد مسلم نزد فقیهان و اصولیون به شمار رودمی. این قاعده به حکم عقل به قبح عقاب مکلف قبل از بیان تکلیف و تنجز آن اطلاق میشود و از قواعد عقلی و مبتنی بر پذیرش حسن و قبح عقلی است. در این پژوهش ضمن بیان مفهوم و مجاری، مسلم بودن و مفاد قاعده قبح عقاب بلابیان، این قاعده با اصل قانونی بودن مجازات مقایسه شده است. از مهمترین اصول حاکم بر حقوق جزا «اصل قانونی بودن جرایم و مجازات ها» است که در اصول ۳۶، ۱۶۹ و بند ۴ اصل ۱۵۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز به صراحت و فحوا پذیرفته شده است و مشابه آن نیز «قاعده قبح عقاب بلا بیان» است که این قاعده درصدد بیان این معناست که هیچ مجازاتی بدون وجود قانون قابل تصور نیست. هرچند که نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن است که هرچند که این دو مولفه دارای شباهت هستند؛ از جمله اشاره مواد ۲ و ۱۱ قانون مجازات اسلامی که به تعریف جرم پرداخته و آن را فعل یا ترک فعلی دانسته که در قانون برای آن مجازات تعیین شده، و قاعده مشهور فقهی «قبح عقاب بلا بیان» نیز مشتمل بر همین معناست که به موجب این اصل هیچ رفتاری جرم نیست و هیچ مجازاتی قابل اجرا نیست، مگر آنکه قبلا به وسیله قانونگذار عنوان مجرمانه و مجازات آن تعیین و اعلام شده باشد. ولی این دو اصل در واقع باهم متفاوت بوده و یکی نیستند که در این پژوهش به مقایسه آن پرداخته شده است.

کلمات کلیدی:

قبح عقاب بلابیان، مجاری قاعده، مفاد قاعده، قاعده فقهی، قاعده اصولی، اصل قانونی بودن جرایم و مجازات

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1316643>

